

Virkninger av innvandring på offentlige finanser

Oppstartseminar, Utvalget om innvandringens konsekvenser 17. mars 2016

Erling Holmøy, Forskningsavdelingen, SSB

Hva har vi gjort?

- Generelt prosjekt: Offentlige finanser på lang sikt
- Unnlatesessynd ikke å analysere virkninger av innvandring
 - Ville gjort det uansett, men Brochmannutvalget ga momentum
- Hovedarbeid: Rapporter 15/2012 *Makroøkonomi og offentlige finanser i ulike scenarier for innvandring*
 - De demografiske beregningene: Rapporter 23/2013 (Brunborg og Texmon)
 - Kapittel 12 i NOU 2011:17
 - Kortere fremstillinger og populariseringer
- Ingen beregninger etter 2012
- Virkninger av flere flyktninger ikke beregnet
- Jobber med en ny rapport

Modellsystemet DEMEC

- Befolkningsfremskrivning(er)
 - Fruktbarhet, dødelighet, utvandningsrater, (familieforening)
- Skatter og offentlige overføringer til personer
 - Andel av befolkning (kjønn, alder, land, botid) som betaler/mottar
 - Beløp per betaler/mottaker
- Skattefinansierte tjenester
 - Fordelt etter brukernes alder og kjønn. Lik bruk av kollektive goder
- Makromodell
 - Endring i makrostørrelser *per innbygger*
 - Lang sikt => Produksjon, forbruk mm bestemmes av befolkning, yrkesdeltakelse, arbeidstid og produktivitet
 - Skattegrunnlag i Fastlands-Norge nær proporsjonal med arbeidsinnsats i privat sektor
 - Overføringer både alternativ til yrkesinntekt (sosialstønader) og relatert til yrkesinntekt (pensjoner)
 - Dagens skattesatser og overføringer. Diskutabelt (?)

Landbakgrunn

Opprinnelsesregion

- R0: Norge
- R1: Vestlige land (Vest-Europa ellers, Nord-Amerika, Australia, NZ)
- R2: Østeuropeiske EU-land
- R3: Resten av verden

Norskfødte

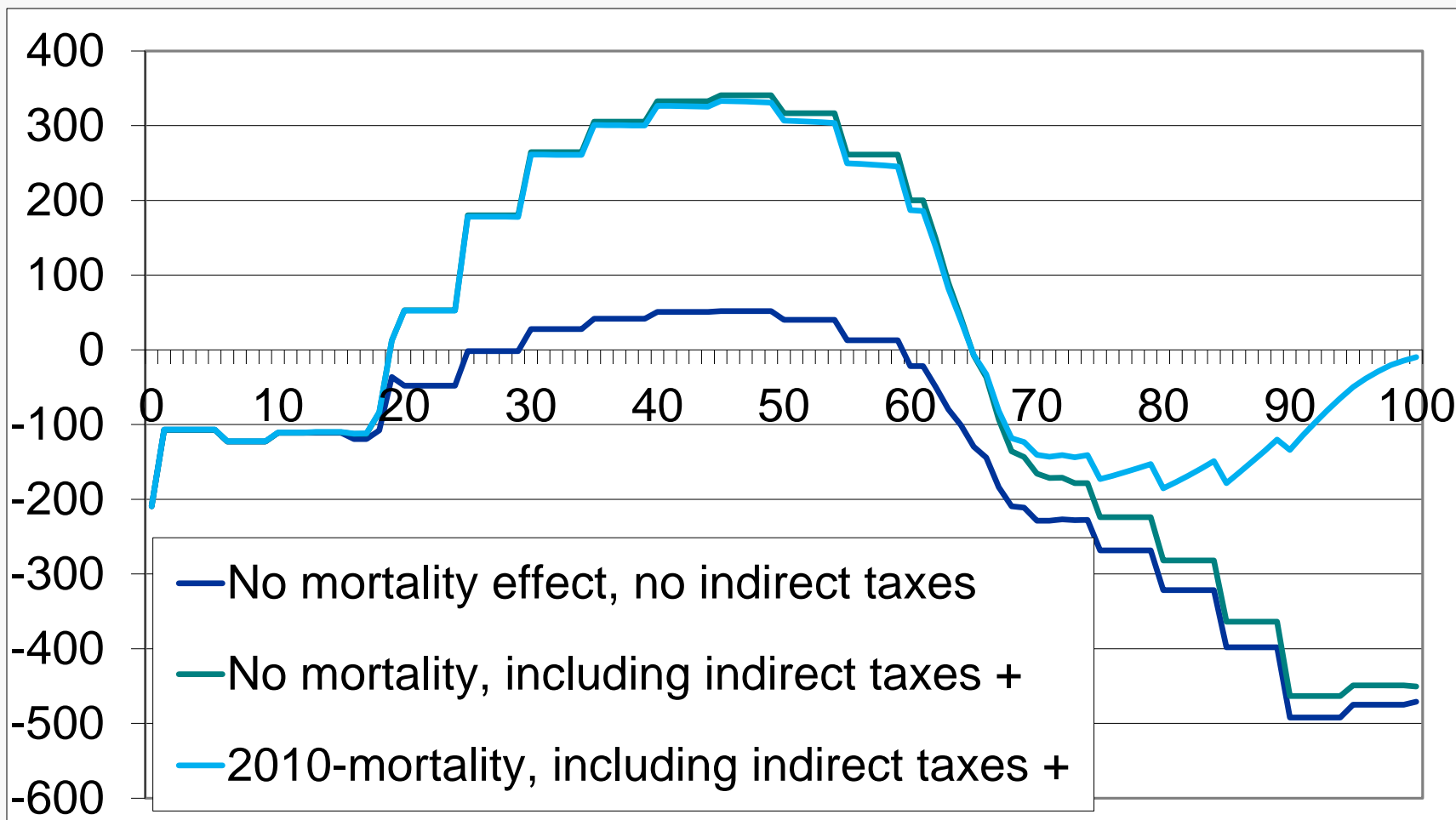
- R0 hvis minst en av foreldrene er ikke-innvandrer
- R1 hvis 2 innvandrerforeldre, mor fra Vestlige land
- R2 hvis 2 innvandrerforeldre, mor fra EU-Øst Europa
- R3 hvis 2 innvandrerforeldre, mor fra resten av verden

- Store regioner => mindre forskjeller i gjennomsnittsatferd enn om vi ser på statsfinansielle pluss- eller minusvarianter
- **Flyktninger ikke skilt ut**

Beregningstyper

1. 5000 flere innvandrere i kun 2015 => enhetseffekter = virkninger per ekstra innvandrer tom 2100
 1. Inkluderer virkninger knyttet til etterkommere
 2. Virkningene sett fra det offentliges side – ikke fra en enkelt innvandrers side
2. 5000 flere hvert år 2015-2100
3. Endret integrering av de ikke-vestlige innvandrere som er med i «referansebanen»

Netto inntekter etter alder med og uten indir. skatter ++. Ikke-innvandrere, 1000 2006-kr

To viktige likevektseffekter

1. Indirekte skatter, arbeidsgiveravgift og skatter betalt av bedrifter

- Generasjonsregnskap fordeler disse likt på innbyggerne
- DEMEC: Bidragene til disse skattene fordeler seg som arbeidsinntekt på befolkningsgrupper
 - ◆ Grunnlagene for disse skattene er produsert av arbeidsinnsats.
 - ◆ Gitt utenriksøkonomisk balanse => forbruk følger produksjon

2. Budsjettkomponenter avhenger av hverandre => kan ikke summeres (som i generasjonsregnskap)

1. Ressursskranker => økt offentlig konsum fortrenger grunnlagene for indirekte og bedriftsbetalte skatter, herunder arbeidsgiveravgiften

Tolkninger av økt innvandring i ett år

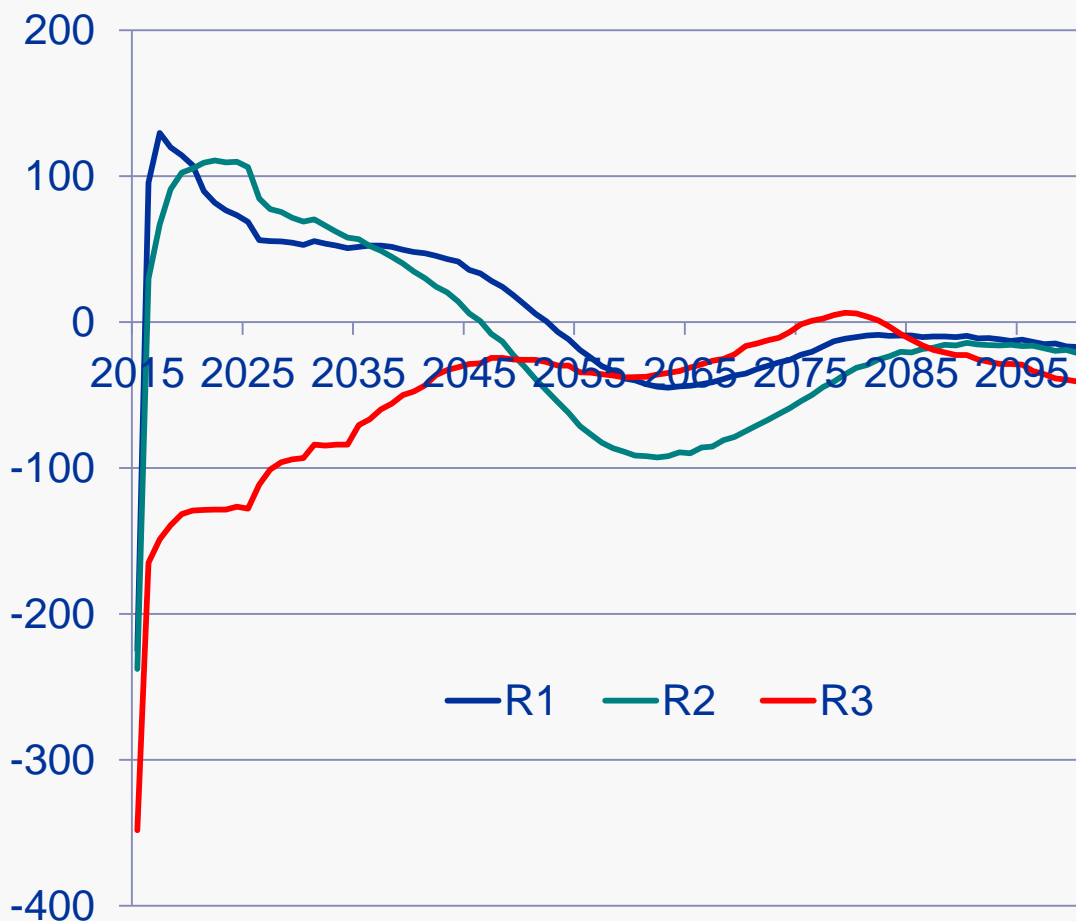
1. En ekstra person: Populær tolkning, men ikke gjort

- Summere nettobetalingene mellom en gjennomsnittsperson og det offentlige fra innvandringsåret til død
- Får ikke barn. Utvandrer ikke
- Sum over år begrenses av levealder

2. Ekstra slekter (sett fra skattebetalerne): Holmøy og Strøm (2012)

- Nettoutgiften i "alle" år av en *gruppe som innvandrer i et gitt år*
- Fordelt på alder og kjønn som observert
- Gjennomsnittsatferd for gitt kjønn og alder, inkl. fødsler og utvandring
- Virkningene dør ikke ut
 - ♦ Betalingene knyttet til innvandrerne erstattes gradvis av betalinger til og fra etterkommere
 - ♦ Integrering av etterkommerne viktig
 - ♦ Sum over år kan bli vilkårlig stor avhengig av hvor mange år vi tar med.

Flere innvandrere i bare 2015: Netto per innvandrer. 1000 2014-kr

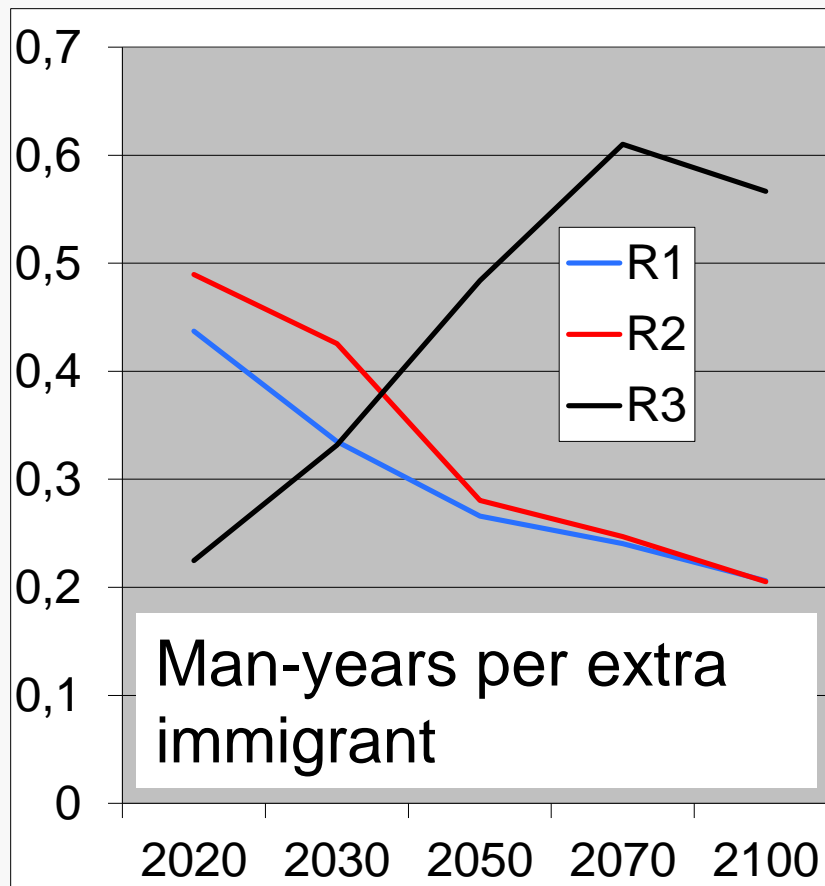
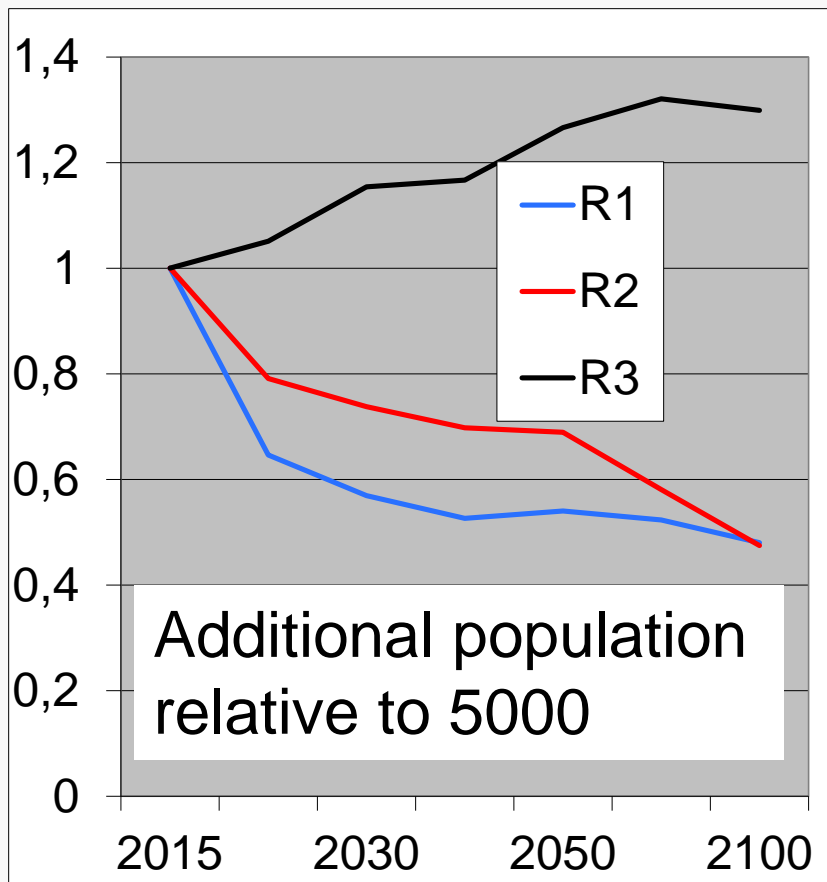
- **Slekter - ikke et livsløp!**
 - Innvandrerne har ulik alder
 - Får barn og gjenutvandrer
 - **Sum R3 = 4,3 mill 2014-lønnskroner**
 - Øker desto lenger frem vi regner
- Første år: Offentlig sektor bygges opp
 - Fortrenger skattebaser
 - Mest ved R3 (fleest barn)
- Før 2050: R1 og R2 => overskudd, R3 => minus
- Lang sikt: Etterkommere med norsk atferd dominerer
 - R3 gir flere etterkommere

Budsjetteffekter per ekstra innvandrer, 1000 2014-kr

	2020		2100	
	R1	R3	R1	R3
Inntekter, herav	184	58	81	210
Indirekte skatter og bedriftsskatter utenom petro	90	14	30	71
Andre skatter	94	44	51	139
Primære utgifter, herav	75	188	85	251
Primært budsjettoverskudd	108	-129	-4	-41
Inntektsandel av indirekte skatter og bedriftsskatter utenom petro, %	68	33	51	47

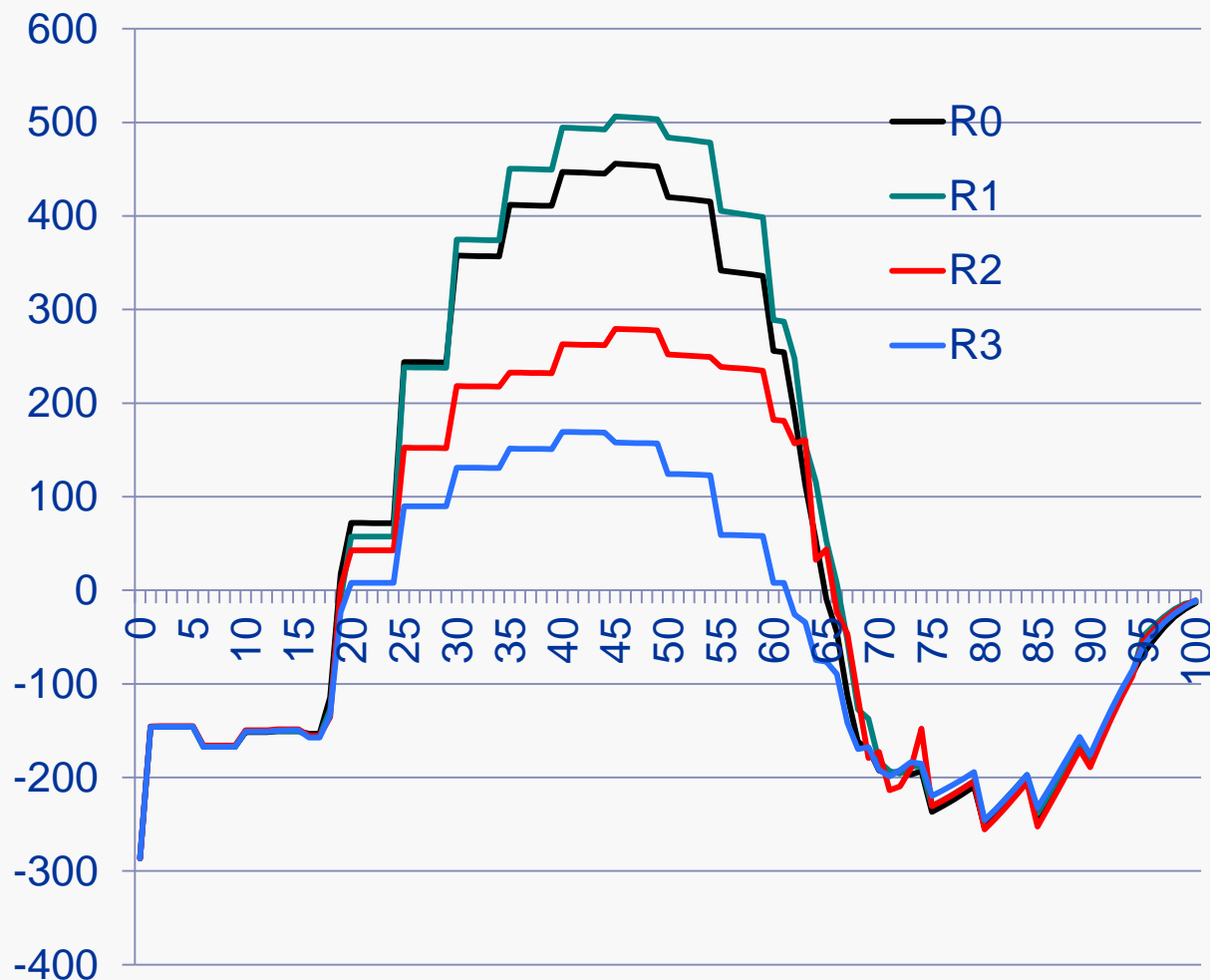
- Indirekte skatter endres mye
- Avhenger av om ekstra sysselsetting kommer i offentlig eller privat sektor
- De fleste R1-effekter avtar over tid, R3-effekter øker over tid

Demografibidrag til økonomiske effekter

- R3 => flere sysselsatte etterkommere og færre emigrerer enn i R1 og R2
- Modifiserer forskjeller i arbeidsinntekt og stønadsmottak

Nettoutgifter over et enkelt livsløp

Foreløpige anslag på
nåverdisummer
(mill. 2014-kr.)
rente = lønnsvekst = 4%

R0, 0-100 år: 5,9

R1, 25-100 år: 10,7

R2, 25-100 år: 3,5

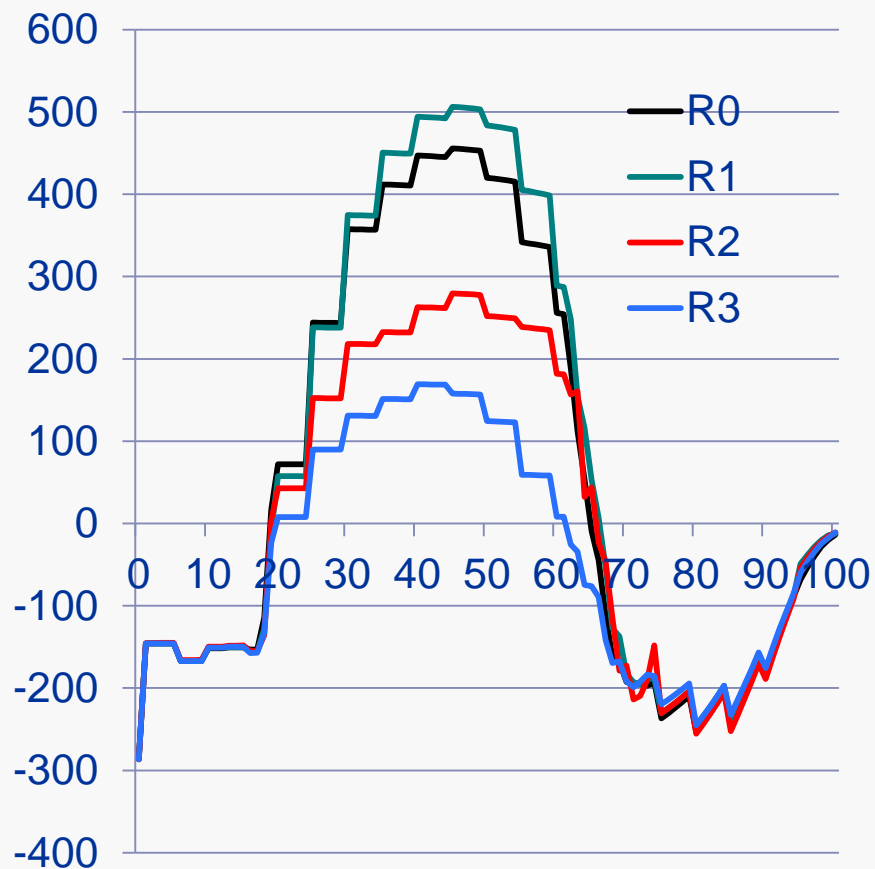
R3, 25-100 år: -1,3

Undervurderer utgifter

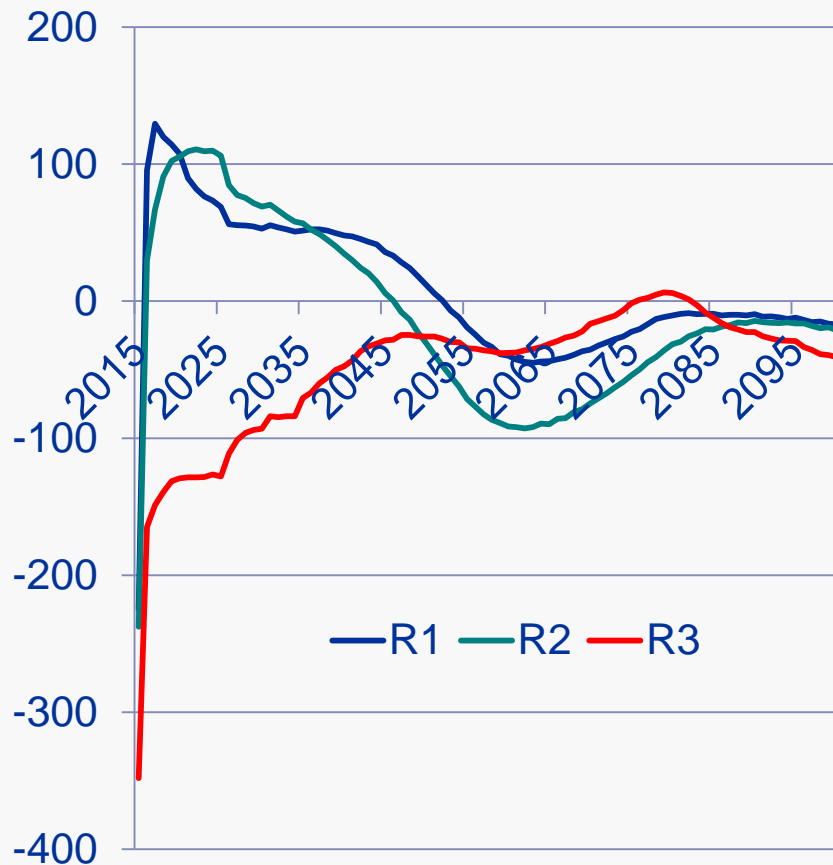
- Botidsdimensjon
- Off. investeringer
- Fortrengning av skattegrunnlag

Helt ulike tall som mange forveksler

1000 2014-kroner

Livsløp

Virkning per ekstra innvandrер som kommer i 2015

Betydningen av (økonomisk) integrering

- **”Perfekt” integrering:** R3-innvandrere er som ikke-innvandrerne etter 10 års botid
- Økning i offentlige nettoinntekter i forhold til referansebane (mrd 2006-NOK)
 - 23 i 2020 , 2,4% av primærinntektene
 - 41 i 2100 , 3,6% av primærinntektene
 - Sysselsetting opp 3 %
 - Største bidrag fra skatter
 - Mindre sosialstønader tilnærmet nøytralisert av økte pensjonsytelser

Etterkommernes atferd

- **Referansebane:** Etterkommerne har samme atferd som ikke-innvandrere, gitt kjønn og alder
- **Økning i offentlige nettoutgifter hvis R3-atferd overtas av**
(mrd 2014-NOK)
 - ***Barn av R3-innvandrere***
 - ◆ 2020: 3 2100: 33
 - ***R2-innvandrere og barn av R2- and R3-innvandrere***
 - ◆ 2020: 10 2100: 82

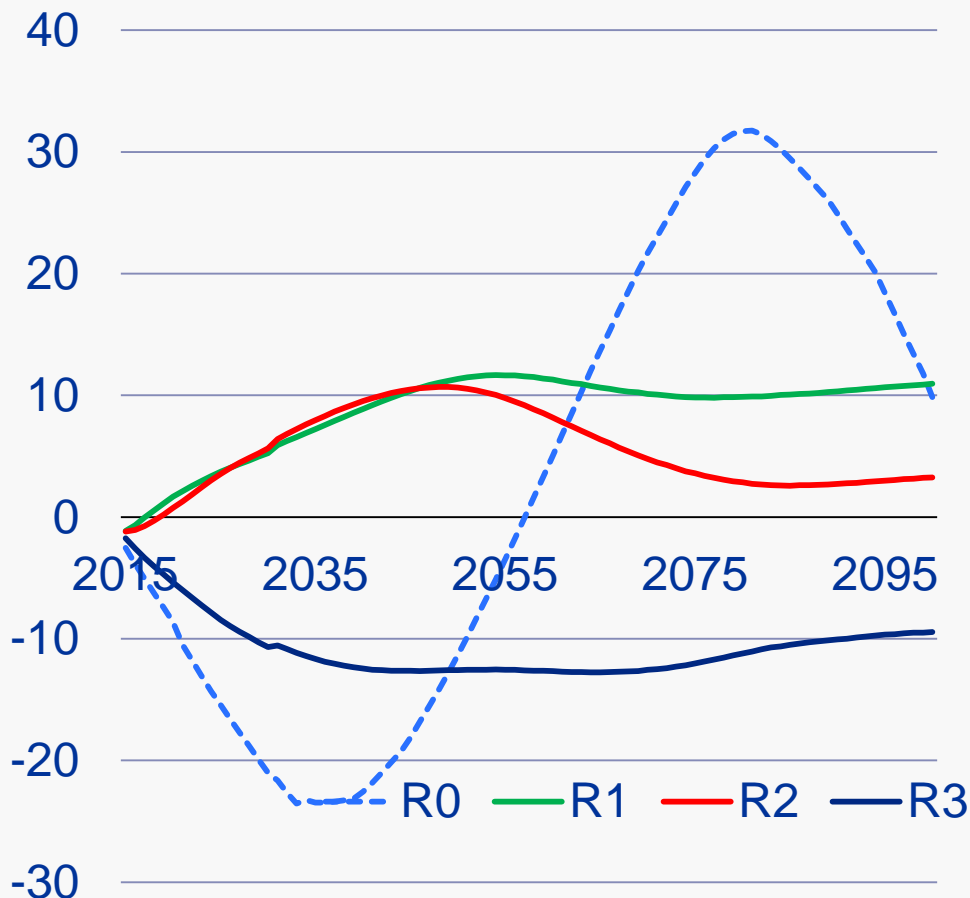
Konklusjoner

- **Innvandring for viktig til ikke å bli analysert**
- Nettomottak av skattefinansiert velferd aldersavhengig => lang horisont
- Både livsløps- og «slektsperspektiv» interessant. Besvarer ulike spørsmål
- Lønnet arbeid avgjørende
 - Trygd og stønad er alternativet til å forsørge seg selv
 - Arbeid påvirker "alle" skattegrunnlag
 - Arbeidsinntekt øker trygderettigheter
- Rendyrket arbeidsinnvandring => overføring til «natives»
- R3- innvandring motsatt
- Gjennomsnittsatferd => aldringen fortsatt det store problemet for finansiering av velferdsstaten
- Både dagens og strammere politikk er meningsfulle forutsetninger
 - Skatteskjerpelser/velferdsutt => alle «mer lønnsomme»
- Ingen samfunnsøkonomisk kalkyle: Andre hensyn enn de statsfinansielle

Nye analyser

- Datagrunnlag fra 2013, hittil 2006
- Skille mellom ett isolert livsløp og «slektsperspektivet»
 - Også for ikke-innvandrere => lengre horisont
- Flere livsløpsberegninger. Representative typer
 - Landbakgrunn, kjønn, alder ved ankomst, hovedinntekt, utvandring, familieforening
 - Presisere interessante atferdseksempler
 - Flyktninger: Sikre utgifter første 5-6 år => økt vekt på kort sikt (?)
- Makromodell
 1. Effekter per innbygger
 2. Indirekte og bedriftsbetalte skatter
 - Økt offentlig produksjon: Fortrenges privat produksjon og skattegrunnlag, eller Keynesianske effekter?

Virkning på offentlige nettoinntekter av 5 000 flere innvandrere *hvert* år 2015-2100. Mrd. 2014-NOK

- R1- og R2: "likt" første 40 år
- Lang sikt: R1 => høyere arbeidsinntekter og mindre helseutgifter
 - Stasjonære effekter når like mange ekstra går inn og ut av hver tilstand
 - Gjelder nesten for innvandrere etter ca. 70 år. Krever lengre tid for R0 som er 0 år i 2015
- R3: får netto overføringer i alle år

Spesifikke utgifter per flyktning, 1000 2015-kr

Prop.1 S Tillegg 1 (2015-2016) utgjør dette

166 000 ølde tabell 2.3 i Prop.1 S Tillegg 1

	Voksen	Enslig < 15 år	Enslig mindreårig > 15 år
Før bosetting: Registrering, saksbehandling, asylmottak, vergemål, omsorgssentre og mottak av enslige mindreårige	166	1 934	563
Integreringstilskudd i 5 år etter bosetting Årlig beløp	166	1 329	683
Sum over første 6 år	1 430	9 014	4 409

Kilde: Tabell 2.3. Prop. 1 S Tillegg 1 (2015-2016), Finansdepartementet

GE 2: Effekter av 1% flere årsverk i eldreomsorg

Andeler av offentlig budsjetteffekt, %	
Reduksjon av primære inntekter	24,8
Indirekte skatter (netto)	22,1
Direkte skatter	6,1
Trygdepremier og arbeidsgiveravgift	-3,6
Økning i primære utgifter	75,2
Offentlig konsum	74,4
Andre utgifter	1,3
Budsjetteffekt	100